

สรุปการอภิปราย

เรื่อง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย¹

ผู้ร่วมอภิปราย : ดร.ม.ร.ว.รุจยา อาภากร²
อาจารย์วิภา โทยสุขไช³
รศ.ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ⁴

ผู้ดำเนินรายการ : นางสาวประติษฐา ติริพันธ์⁵

อาจารย์วิภา โทยสุขไช

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics and Computer Technology Center (NECTEC)) มีบทบาทในการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาด้านอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 โดยในปีงบประมาณ 2531 มีจำนวนงานวิจัยและพัฒนาที่สนับสนุนทั้งสิ้น 10 โครงการหลัก ประกอบด้วย 55 โครงการย่อย และปีต่อมาได้เพิ่มโครงการหลักเป็น 12 โครงการ

โครงการสารนิเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

เป็นโครงการย่อยในโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network) เป็นโครงการหนึ่งในโครงการวิจัยหลักยุทธศาสตร์ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน โดยมี ศ.ดร.ไพรัช รัชชะพงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย โครงการนี้เริ่มขึ้นเมื่อปี 2531

---

¹ สรุปจาก การสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 10 : การพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดเพื่อประสานการใช้ทรัพยากรสารนิเทศ

² ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล

⁴ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵ เจ้าหน้าที่สารนิเทศอาวุโส ศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี

โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยโครงการย่อย โครงการแรกคือ วิจัยด้านการพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้ทำการวิจัยเป็นนักคอมพิวเตอร์และวิศวกรด้านโทรคมนาคมเป็นหลัก โดยมี ศ.ดร.ไพรัช ธัชยะพงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการ พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ในเรื่องฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่จะใช้ในการเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศที่อยู่ในโครงการให้เป็นเครือข่ายเดียวกัน โครงการที่ 2 คือ โครงการสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดที่จะเข้าร่วมเครือข่ายต้องมีความพร้อมและมีสารสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลัก โดยมีนางวิภา โภยสุขโข ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหัวหน้าโครงการ ห้องสมุดทุกแห่งต้องสร้างฐานข้อมูลของตนเองภายใต้ขอบเขตและมาตรฐานที่กำหนดร่วมกัน

ห้องสมุดที่ร่วมในโครงการ

ในปี พ.ศ. 2531 มีห้องสมุดที่ร่วมในโครงการ 11 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 ห้องสมุดของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้ร่วมโครงการอีก 1 สถาบัน รวมเป็น 12 แห่งด้วยกัน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมในโครงการ เข้าเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ให้มีศูนย์ประสานงานอยู่ที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เพื่อให้ผู้ใช้สารสนเทศสามารถค้นคว้าและใช้บริการสารสนเทศได้อย่างสะดวก ตรงความต้องการได้ในเวลาอันรวดเร็ว และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและให้มีการใช้สารสนเทศร่วมกันระหว่างหน่วยงานในเครือข่าย

การพัฒนาระบบของห้องสมุดในโครงการ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 11 แห่ง ได้เริ่มโครงการครั้งแรกเมื่อเดือนกันยายน 2531 โดยห้องสมุดต่าง ๆ ได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน โดยสำรวจสถานะภาพของห้องสมุดของห้องสมุดในโครงการ และกำหนดมาตรฐานร่วมกัน คือ ให้ใช้โปรแกรม CDS/ISIS Version 2.3 ในการบันทึกข้อมูล สำหรับมาตรฐานโครงสร้าง ระเบียบหนังสือ / เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ที่คณะอนุกรรมการพิจารณาการใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุด ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้น สำหรับข้อมูลในห้องสมุดได้มีการบันทึกไปแล้ว โดยใช้รูปแบบ และโปรแกรมอื่น และยังใช้ประโยชน์ได้อย่างดีก็ให้ใช้ไปตามเดิม

สรุปผลของการสร้างฐานข้อมูลห้องสมุดที่ร่วมในโครงการ ซึ่งได้รับงบประมาณจาก NECTEC และของห้องสมุด ตั้งแต่ปี 2531-2533 ปรากฏว่าห้องสมุดในโครงการมีข้อมูล 171,881 ระเบียบ ฐานข้อมูลจะเป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมทั้งภาษาต่างประเทศ และภาษาไทยจากหนังสือ บทความในวารสาร งานวิจัย รายงานทางวิชาการในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขา ที่หอสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีศักยภาพในด้านการศึกษาเรียนการสอน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ พบว่า การเชื่อมโยงเครือข่ายไม่ได้เชื่อมโยงโดยตรงจาก NECTEC กับฐานข้อมูลหรือคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดโดยตรง แต่ห้องสมุดสามารถเชื่อมโยงกับศูนย์ คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยและใช้บริการเครือข่ายได้ ส่วนการที่จะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัย

ดร.ม.ร.ว.รุจยา อากาศ

โครงการจัดตั้งเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค

โครงการจัดตั้งเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) เป็นโครงการ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค 9 แห่ง 10 ห้องสมุด เริ่มก่อตั้งตามมติ ที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคในส่วนโครงการความร่วมมือของห้องสมุด โดย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคได้หารือร่วมกันและเห็นชอบที่จะร่วมมือกันในลักษณะของ ข่ายงานห้องสมุด

จุดมุ่งหมาย

คือ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ ถูกต้องและ รวดเร็ว ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่เป็นหน่วยประสานงาน จะทำหน้าที่เป็นประธานคณะทำงาน นั้น

โครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยผู้อำนวยการห้องสมุดของทุกมหาวิทยาลัยและกรรมการที่ปรึกษาทางด้านคอมพิวเตอร์ และคณะทำงาน 7 คณะ คือ

1. คณะทำงานพัฒนาทรัพยากร มุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน เช่น ข้อมูลท้องถิ่น การสร้างฐานข้อมูลงานจัดหา การแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ การจัดพิมพ์รายชื่อหนังสือ ใหม่ เป็นต้น

2. คณะทำงานวิเคราะห์และทำบรรณานุกรม ได้หารือร่วมกันเพื่อสร้างฐานข้อมูล บรรณานุกรม โดย นำหนังสือมาบันทึกและสืบค้นโดยคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรฐาน การลงรายการ/แบบฟอร์มการบันทึกข้อมูล และโปรแกรมที่ใช้ ผลลัพธ์ที่ได้ในขณะนี้ คือ

บัตรรายการครบชุดและบรรณานุกรม การจัดพิมพ์เอกสาร คือ รายชื่อหนังสือใหม่ที่ได้รับการจัดหมวดหมู่แล้ว โดยจัดพิมพ์เป็นรายเดือน และบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง การแลกเปลี่ยนข้อมูลเอกสารใหม่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่คอมพิวเตอร์อ่านได้ เพื่อประหยัดเวลา แรงงาน และงบประมาณของแต่ละสถาบัน ลดความซ้ำซ้อนในการจัดหมวดหมู่และลงรายการเอกสาร ที่ขณะนี้กำลังทดลองและศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น

3. คณะทำงานวารสาร ได้รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลวารสารภาษาต่างประเทศ พร้อมปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง การสืบค้นข้อมูลสามารถสืบค้นได้ทั้งระบบ On-line และ Off-line สืบค้นจากชื่อวารสาร หมายเลข ISSN หัวเรื่อง ชื่อห้องสมุดที่มีวารสาร ตลอดจนการวางแผนจัดทำสำเนาสารบัญวารสารภาษาต่างประเทศที่มอบรับสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 11 สาขา โดยมีศูนย์กลางดำเนินงาน 3 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

4. คณะทำงานบริการ มีหลักการที่จะให้บริการสารนิเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบริการยืมระหว่างห้องสมุด คณะทำงานได้ริเริ่มบริการสืบค้นสารนิเทศร่วมกันจากฐานข้อมูลสำเร็จรูปในรูป CD-ROM และการให้บริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุดร่วมกัน ซึ่งผู้ใช้บริการที่มีบัตรสมาชิก PULINET CARD สามารถไปยืมหนังสือด้วยตนเองจากห้องสมุดอื่นที่อยู่ในโครงการPULINET ได้นับเป็นการริเริ่มเป็นครั้งแรกในวงการห้องสมุดของประเทศไทย

5. คณะทำงานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้ศึกษารายละเอียดเบื้องต้นโครงการพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค และคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่ออนุมัติงบประมาณต่อไป คอมพิวเตอร์นี้จะนำมาใช้ในงานบริหารงานเทคนิค งานบริการและงานห้องสมุดคณะ

6. คณะทำงานสร้างฐานข้อมูล ได้กำหนดโครงสร้างระเบียบฐานข้อมูลบทความวารสาร สดททัศนวัสดุประเภทต่าง ๆ และฐานข้อมูลท้องถิ่น

7. คณะทำงานสร้างฐานข้อมูลท้องถิ่น ได้วางแผนสร้างฐานข้อมูลท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาภูมิภาค ความร่วมมือทางวิชาการ การสร้างฐานข้อมูลท้องถิ่นที่มีระบบเดียวกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้

ระบบคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในงานห้องสมุดประกอบด้วย Mini Computer สำหรับการดำเนินงานของห้องสมุด และการสืบค้นข้อมูล On-line โดยคณะ (Campus Library Network) และการสืบค้นข้อมูล On-line ภายในห้องสมุด (LAN : Local Area Network) โดยในระยะเริ่มต้นถ้าได้รับงบประมาณเพียงพอคาดว่าจะมีการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์ภูมิภาค 5 แห่ง

แนวทางการพัฒนา คือ การเตรียมข้อมูลเพื่อบันทึกในคอมพิวเตอร์ การฝึกอบรมบุคลากรการจัดการงบประมาณ และการจัดหาอุปกรณ์ Hardware และ Software

ประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับ ทั้งการดำเนินงานและการพัฒนางานต่าง ๆ ของห้องสมุด

จะอำนวยความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องสำหรับการสืบค้นหรือการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ

โดยสรุป ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของโครงการ PULINET มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การพัฒนาห้องสมุดสมาชิกให้เจริญทัดเทียมกับการพัฒนาทางวิชาการสาขาต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสืบค้นข้อมูลที่มีทั้งในและต่างประเทศที่ผู้ใช้ต้องการ โดยระบบคอมพิวเตอร์ และระบบการสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อสร้างเครือข่ายห้องสมุดให้ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น

รศ.ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาค

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาค ในระยะแรกเริ่มใช้ Modem ในการเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และอีกประเด็นสำคัญคือ การนำเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบจัดเก็บและบริการห้องสมุด โดยโปรแกรมห้องสมุดสำเร็จรูป คือ Turnkey Library System มาใช้ภายในปี 2539 การเชื่อมโยงจะใช้วิธีการผ่านระบบคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ที่ทางศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์จะจัดขึ้นภายหลัง

ขณะที่เริ่มแผนนี้มีการตั้งข้อสงสัยว่า ทำไมจึงต้องเริ่มให้มีการติดตั้งระบบ Turnkey Library System ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีความพร้อมแค่ไหนเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศ ทำไมถึงไม่มีฐานข้อมูลร่วมกัน เครือข่าย PULINET จะเข้าชื้อกับเครือข่ายอื่นหรือไม่ ก่อนที่จะตอบคำถามจะต้องมาดูรายละเอียดของแผนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

วัตถุประสงค์ แบ่งเป็น 2 ระยะคือ

1. ใน 2 ปีแรก พ.ศ.2536-2537 จะเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการทำงานต่าง ๆ โดยนำระบบห้องสมุดสำเร็จรูป มาใช้ภายในมหาวิทยาลัย โดยเชื่อมโยงห้องสมุดคณะเข้าด้วยกันและสามารถค้นได้ด้วยระบบ On-line สร้างฐานข้อมูล บรรณานุกรมของห้องสมุดส่วนภูมิภาคให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสร้างศักยภาพของการติดต่อและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

2. ใน 2 ปีหลัง พ.ศ. 2538-2539 จะออกนอกมหาวิทยาลัยเข้าสู่มหาวิทยาลัยอื่น ทั้งในและต่างประเทศ สร้างรากฐานที่จะทำให้เกิดความทันสมัยในเรื่อง Multimedia ที่ใช้ทั้งเสียงและภาพมีการใช้สื่อที่หลากหลาย การดำเนินการได้แบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัย ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ของภาคเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำหน้าที่เป็นศูนย์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และปัตตานี ทำหน้าที่เป็นศูนย์ของภาคใต้

2.2 มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมกับมหาวิทยาลัยอื่น เช่น สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร

แม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์หาดใหญ่ และปัตตานี

การพัฒนาในช่วงแรกของกลุ่มที่ 1 จะได้ให้มีบริการ On-line ภายในมหาวิทยาลัย ช่วงที่ 2 จะเชื่อมโยงทุกสถาบันเข้าด้วยกัน หากมีบริการที่จะมาจากศูนย์คอมพิวเตอร์แห่งชาติก็จะเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน และร่วมมือกับศูนย์คอมพิวเตอร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย

การพัฒนาในช่วงแรกของกลุ่มที่ 2 พยายามจะให้ไม่มีใครคอมพิวเตอร์เพื่อได้เตรียมข้อมูลบุคลากรในการสร้างฐานข้อมูล เพื่อจะเชื่อมโยงกับศูนย์ในภูมิภาคของแต่ละแห่ง และในช่วงที่ 2 จะดำเนินการเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1

การเตรียมการ

จะต้องมีทั้งการนำข้อมูลใหม่ การเตรียมบุคลากรโดยการฝึกอบรม โดยในระยะเริ่มแรกสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นศูนย์ในการทำหน้าที่นี้ เมื่อมหาวิทยาลัยอื่นมีความพร้อมก็จะมีกระจายการฝึกกันไป การฝึกอบรมจะทำร่วมกันเพื่อประหยัดงบประมาณ

งบประมาณ

งบประมาณที่ขอตั้งไว้ในช่วง ปี 2536-2539 จำนวน 84 ล้านบาท ในด้านการจัดการงบประมาณ หากจะซื้อร่วมกันก็จะประหยัด เช่น สมมุติว่าจะซื้อยี่ห้อเดียว ก็จะทำให้มีพลังในการต่อรองกับผู้ขาย เพราะซื้อทีละหลาย ๆ ชุด และสามารถที่จะทำการฝึกอบรมร่วมกันได้อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้ขายพัฒนาระบบภาษาไทย ซึ่งระบบอัตโนมัติทุกระบบยังไม่มีภาษาไทย

เป้าหมาย

ห้องสมุดทันสมัย มีทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถบริการได้ทันใจ และเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

ความสำเร็จ

ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในการพัฒนาระบบ Turnkey ของผู้นำร่อง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ความพร้อมของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
3. การสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านงบประมาณ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร คำแนะนำ Hardware Software ต่าง ๆ จาก IDP (โครงการความช่วยเหลือของประเทศออสเตรเลีย) มาหลายปีก่อนที่จะมี PULINET และมีผู้อำนวยการพอสมควร ในเรื่องของการใช้ระบบ Turnkey และ

ออสเตอร์เลียก็ได้ซื้อระบบ Turnkey ยี่ห้อ SEA-URICA ให้กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และใช้อยู่ในปัจจุบัน ระบบนี้น่าจะใช้ได้ เพราะมหาวิทยาลัยสิงคโปร์ และห้องสมุดในออสเตอร์เลียหลายแห่งใช้อยู่ เป็นระบบที่ราคาไม่แพงนัก ดังนั้นมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถเป็นฐานในการพัฒนาของเครือข่ายได้ สำหรับความพร้อมของมหาวิทยาลัยอื่น คิดว่ามีความพร้อมในด้านความรู้จากการใช้คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมอื่น เช่น CDS/ISIS เป็นต้น แต่ยังคงขาดในเรื่องอุปกรณ์และการสนับสนุน คาดว่าบรรณารักษ์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ ก็มีความต้องการที่จะพัฒนางานของตัวเองให้เข้าสู่ระบบที่ทันสมัย

โดยสรุป ความสำเร็จของโครงการนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเราไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ดังนั้นห้องสมุดสมาชิกทุกแห่งจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จต่อไป

รศ.ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ

โครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนกลาง (Thai Academic Library Network Metropolitan : THAILINET M)

โครงการนี้เป็นโครงการที่ใหม่สุด ริเริ่มโดยทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อเดือนมีนาคม 2535

เป้าหมายและการดำเนินงาน

1. ห้องสมุดสมาชิกทุกแห่งเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สามารถเชื่อมโยงกันได้ด้วยคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารที่ทันสมัย
2. ห้องสมุดสมาชิกทุกแห่ง เป็น Distributed Network สามารถเชื่อมโยงกันโดยไม่ต้องผ่านศูนย์กลาง
3. ห้องสมุดสมาชิกทุกแห่งมีอิสระในการทำงาน เช่น มีอิสระในการสร้างรูปแบบเครือข่าย มีอิสระในการเลือก Hardware หรือ Software ที่เหมาะสม
4. ห้องสมุดสมาชิกทุกแห่งเป็นคณะทำงาน โดยมีสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นประธานคณะทำงาน และดำเนินการเขียนโครงการเพื่อเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์วุฒิพงศ์ เดชะดำรงสิน เป็นที่ปรึกษา

ระยะเวลา 3 ปี คือ พ.ศ. 2537-2539 จำนวน 66 ล้านบาท

สถานภาพ

ห้องสมุดสมาชิกส่วนใหญ่ ได้ดำเนินการไปแล้วด้วยตนเอง แต่ทำอะไรที่จะให้เห็นถึงสถานภาพรวมเพื่อที่จะให้สำนักงบประมาณให้การสนับสนุน ในการดำเนินงาน มีค่าสำคัญอยู่ 3 คำคือ 1) มีความเป็นอิสระ 2) ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และ 3) 2539 ซึ่งเป็นตัวจำกัดให้มีการดำเนินงาน

รูปแบบ

เป็น Distributed Network หรือข่ายงานอิสระ โดยพิจารณาจากตัวอย่างของข่ายงานในต่างประเทศ เช่น ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในรัฐเมน ข่ายงานห้องสมุดวิจัยโคโลราโด ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในฟลอริดา ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในเท็กซัส เป็นต้น

การดำเนินงาน

ในช่วงแรกมีการประชุมหารือกันประมาณ 1-2 ครั้ง/เดือน เพื่อรับทราบสถานภาพของห้องสมุดสมาชิกแต่ละแห่ง และเพื่อสร้างความเข้าใจด้านเทคโนโลยี และด้านอื่น ๆ ให้ตรงกัน รวมทั้งมาตรฐาน เช่น UNIVMARC ซึ่งกำลังจะเกิดขึ้นตามท่อนุกรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากำหนดขึ้น และให้แต่ละแห่งทำโครงการย่อยเสนอขึ้นมา จากนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นประธานคณะทำงานจะเขียนโครงการรวมเพื่อเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอของบประมาณเพิ่มจาก 66 ล้านบาทเป็น 160 ล้านบาท

ปัญหา

ห้องสมุดสมาชิก จะของบประมาณค่อนข้างต่ำกว่าที่จะทำงานได้จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ห้องสมุดหลายแห่งสามารถดำเนินการไปได้ แต่บางแห่งอาจจะต้องการพิถีพิถันสักระยะหนึ่ง หรือบางแห่งอาจจะต้องการที่ปรึกษาทางเทคโนโลยี ขณะนี้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็มีประสบการณ์ในด้านนี้ สามารถให้คำปรึกษาแก่ห้องสมุดสมาชิกได้

ข้อเสนอแนะ

การของบประมาณ ไม่อยากให้ห้องสมุดสมาชิกทุกแห่ง ถูกตัดงบประมาณที่ขอไปทั้งหมด เพราะจะทำให้มีการพัฒนาที่ไม่พร้อมกัน ดังนั้นเทคนิคในการของบประมาณ จึงสำคัญที่ว่า จะทำอย่างไร จะเขียนอย่างไร ให้ห้องสมุดสมาชิกแต่ละแห่งได้งบประมาณบ้าง เพื่อเป็นแนวทางให้มีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน